

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

บทบาทของพระสงฆ์ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดศิลปวิทยาแก่คนในชุมชนในอดีตนั้น เป็นกระบวนการที่แสดงถึงการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุน และให้การยกย่องเชิดชูให้เป็นตัวอย่างสำหรับผู้คนในสังคมเป็นเวลายาวนาน ในอดีตนั้น พระสงฆ์เป็นนักพัฒนาที่ได้ทำประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมไทยมาโดยตลอด

เมื่อมองในด้านการเมืองการปกครองแล้ว พระสงฆ์เป็นบุคคลประเภทหนึ่งซึ่งมีบทบาทและหน้าที่จำเพาะในทางการเมือง บทบาทและหน้าที่ทางการเมืองของพระสงฆ์ที่สำคัญก็คือ การแนะนำสั่งสอนธรรมเกี่ยวกับการเมือง โดยเฉพาะการแสดงหลักการปกครองที่ดีงามชอบธรรมและเป็นธรรม สอนให้นักการเมืองหรือผู้ปกครองเป็นนักการเมืองหรือผู้ปกครองที่ดีมีคุณธรรม ดำเนินกิจการการเมืองและปกครองโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง ความเหมาะสมหรือความสมควรแก่สมณเพศในการแสดงบทบาทดังกล่าวก็คือ การตั้งอยู่ในธรรมของสงฆ์ กล่าวคือมีความเป็นกลางที่จะแสดงธรรมเพื่อมุ่งประโยชน์สุขของประชาชน มิใช่เพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว แก่บุคคลกลุ่มคน หรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ในขณะที่กระแสสังคมปัจจุบัน บทบาทของพระสงฆ์เองเริ่มเปลี่ยนไป พระสงฆ์ต้องปรับตัวเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังที่ พระภิกษุพัฒน์ หอมแก้ว (2552) ได้กล่าวถึงบทบาทพระสงฆ์ในท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนถ่ายไว้วา พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาคือผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย บำเพ็ญพรตภาวนาอยู่แต่ในอารามนั้น ในความเป็นจริง พระสงฆ์มีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์อยู่เสมอ เพราะปัจจัยการดำรงชีพของพระขึ้นอยู่กับชาวบ้าน ดังพระบาลีที่ว่า "ปรปฺปิทฺตํ เม จีวิกา" แปลว่า การเลี้ยงชีพของเรา (พระ)เนื่องด้วยผู้อื่น ด้วยชีวิตที่ยังต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่นที่เป็นชาวบ้านหรือคฤหัสถ์นั่นเอง จึงเป็นความจริงที่ต้องยอมรับว่าพระสงฆ์ไม่ได้หนีไปจากสังคมแต่ประการใด ดังนั้น บทบาทหน้าที่ที่สำคัญ คือ การตอบแทนแก่ชาวบ้าน ซึ่งการตอบแทนแก่ชาวบ้านนั้น พระสงฆ์จะทำตอบแทนอย่างไร แก่ไหน จึงจะเหมาะสม พอดีและพองาม

ในส่วนของคฤหัสถ์หรือชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับ"การเมือง" หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำให้บ้านเมืองสงบสุขนั้น พระสงฆ์ได้วางตนดำรงสถานะอย่างไรต่อเรื่องดังกล่าว เพราะความหมายหนึ่งที่พระสงฆ์ให้ความสำคัญ คือ การเมือง หมายถึง การจัดการทำให้คนที่อยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก เป็นไปอย่างสันติสุข สงบสุข (พุทธทาสภิกขุ, 2517: 6) เมื่อเป็นเช่นนี้ พระสงฆ์ย่อม

มีหน้าที่โดยตรงเช่นกันที่จะสอนธรรม แสดงธรรม หรือเผยแผ่ธรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์สุข สันติสุขแก่ชาวเมือง

ปัจจุบันความหมายของคำว่า "การเมือง" ได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือเป็นความหมายในแง่ลบ เป็นเรื่องของอำนาจ กิเลส การแย่งชิง มีเรื่องการเป็นฝักฝ่าย และเป็นเรื่องของผลประโยชน์ จึงทำให้มองภาพพระสงฆ์ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ได้รับการมองไปในทางลบด้วย หรือการเข้าไปยุ่งเกี่ยวในแก๊งกรรมทางบ้านเมือง เช่น กรณีเจ้าพระฝางในอดีต และพระสงฆ์บางกลุ่มในสมัยกรุงศรีอยุธยาสมัยใหม่ ๆ ได้มีบทบาทในทางบ้านเมืองโดยตรง จึงทำให้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่างๆ นานา ในแง่ของพระธรรมวินัย ความเหมาะสม หรือแม้กระทั่งการพยายามอาศัยความเป็นสงฆ์เพื่อประโยชน์ในทางการเมือง เช่น การบวชเพื่อหลบราชภัย การบวชเพื่อแสวงหาช่องโอกาสในการขึ้นสู่อำนาจในทางบ้านเมือง เป็นต้น

เมื่อพูดถึงพระพุทธศาสนา คงต้องหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ไม่พูดถึงพระสงฆ์ เพราะมีความเกี่ยวเนื่องกัน ดังที่ (พระครูสุนทรธรรมโสภณ, 2550) ได้กล่าวถึงรัฐธรรมนูญไทยกับบทบาทพระสงฆ์ไว้ว่า พระสงฆ์กลายเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา ประเด็นนี้ก็มีความสำคัญไม่น้อย กล่าวคือพระสงฆ์จะแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกมาต้องใคร่ครวญให้ละเอียดรอบคอบ เพราะพระสงฆ์เป็นสัญลักษณ์และเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของพระรัตนตรัย ซึ่งมีฐานะที่สูงส่ง รัฐธรรมนูญของพระสงฆ์ที่ควรกล่าวถึง ที่ควรทบทวนบ่อย ๆ คือพระธรรมวินัย พระพุทธเจ้าให้ประมุขสงฆ์แล้วยกขึ้นมาทบทวนในท่ามกลางสงฆ์ทุก ๆ ครึ่งเดือน คือการลงพระปาฏิโมกข์ เป็นอริยวินัย เป็นระเบียบวินัยของผู้ประเสริฐ ที่ออกโดยพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า

ในขณะที่บทบาทพระสงฆ์ต่อความเห็นหรือการแสดงออกทางการเมืองเริ่มมีมากขึ้น มีมุมมองที่น่าคิดว่า พระพุทธศาสนากับประชาธิปไตยจะไปในทิศทางใด จะประสานสอดคล้องเช่นใด ดังที่

(พระเทพเวที, 2526:10-11) ได้กล่าวถึงพระพุทธศาสนากับประชาธิปไตยไว้ว่า สาธารณะของประชาธิปไตยที่จะทำให้คนมีคุณภาพพร้อมที่จะปกครองตนเองได้แล้ว หลักธรรมทุกอย่างในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักประชาธิปไตย เพราะเป็นเรื่องของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและให้รู้จักปกครองตนเองได้ แต่จะต้องมองให้ถูกแง่และปฏิบัติให้ถูกตามหลักนั้น หลักธรรมนั้นมีไว้ให้ทุกคนปฏิบัติ คือต้องมองหลักธรรมจากความรับผิดชอบของตนเอง ไม่ใช่เรียกร้องจากผู้อื่น

ด้วยความคาดหวังต่อบทบาทพระสงฆ์ดังกล่าว คณะสงฆ์ และข้าราชการ อำเภอดอยสะเก็ด จึงได้ประชุมมีมติร่วมกันจัดทำโครงการเผยแผ่ธรรมภาคเช้าพรษาขึ้นทั้งนี้ก็การเพื่อเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชน และเพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติสืบไป

โครงการของคณะสงฆ์อีกโครงการหนึ่งซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนก็คือ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อ.ป.ต.) ซึ่งมีที่มาตาม (หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.)ตำบลยางราก,2520) ที่กล่าวถึงความเป็นมาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.)ว่า ตามข้อที่ 4 ของระเบียบมหาเถรสมาคม คำว่า“หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล” หมายถึง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลแห่งราชอาณาจักรซึ่งมีวัดตั้งอยู่ โดยที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสร้างสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์แก่ประชาชนตามหัวข้ออบรม ดังนี้

- (1) ศีลธรรมและวัฒนธรรม
- (2) สุขภาพอนามัย
- (3) สัมมาชีพ
- (4) สันติสุข
- (5) ศึกษาสงเคราะห์
- (6) สาธารณสงเคราะห์
- (7) กตัญญูกตเวทิตาธรรม
- (8) สามัคคีธรรม

ซึ่งระเบียบดังกล่าวได้กล่าวถึงการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อ.ป.ต.)ไว้ว่า ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชน พ.ศ.2546 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล หมายถึง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลแห่งราชอาณาจักรซึ่งมีวัดตั้งอยู่” เป็นความริเริ่มของคณะสงฆ์ ซึ่งมีเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงได้ก่อตั้งขึ้นมา

วัด เป็นศูนย์กลางของชุมชนในการประกอบกิจกรรมของสังคมร่วมกัน และเป็นสถานที่ดำเนินการให้การศึกษอบรม แนะนำ สั่งสอน ตลอดจนสงเคราะห์ประชาชนเพื่อประโยชน์และความรู้ของชุมชนและสังคมนั้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคตความสำคัญของหน่วย อ.ป.ต. มุ่งที่สังคมชนบทเป็นสำคัญ ผู้ร่วมงานประกอบด้วยฝ่ายบรรพชิต ได้แก่ เจ้าอาวาสและพระภิกษุในวัดในตำบลนั้น ฝ่ายคฤหัสถ์ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และทายาททายิกาในตำบลนั้น

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล คือ หน่วยช่วยเหลือประชาชน เพื่อให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองได้ตามสมควรแก่อัธยาศัย ตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 5 ประการ คือ

1. เพื่อสงเคราะห์และอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่นโดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลตั้งอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้ช่วยเหลือตนเอง ได้พัฒนาตนเองให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้นๆ

2. เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้านและหน่วยราชการในการที่จะร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น ให้เจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน เช่น ช่วยกันพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญก้าวหน้าตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งจะทำให้ประชาชนไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น หรือการไปขายแรงงานที่อื่น ช่วยกันพัฒนาในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับภูมิปัญญาของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยกันปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนเห็นคุณค่าของความเป็นคนดีมีศีลธรรม ซึ่งจะเป็รากฐานในการพัฒนาในด้านอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยกันพัฒนาอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพที่ถูกต้อง ตามกฎหมาย ที่เราเรียกกันว่าสัมมาชีพ ทั้งนี้เพื่อที่จะหารายได้มาพัฒนาครอบครัวหมู่บ้านและสังคมที่ตนอาศัยอยู่ โดยไม่เลือกงาน นักอาเบาสู้ยัคคิดที่ว่า “คนขยันย่อมหาทรัพย์ได้”

3. เพื่อเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า กล่าวคือใครมีความคิดอะไรที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์จะนำมาพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญรุ่งเรืองให้มาแสดงออกที่ศูนย์ อ.ป.ต. เข้าทำนองที่ว่า “ร่วมกันคิดร่วมกันทำจะนำชาติให้เจริญ”

4. เพื่อเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุข ช่วยกันปกป้องพิทักษ์รักษาชีวิตและทรัพย์สินของ ทุกคนในหมู่บ้านให้เกิดความปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นโจรภัย อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย หรือภัยอื่นๆ “ให้ทุกคนนอนตาหลับ” เข้าทำนองที่ว่า “ถึงคราวมีทุกข์ช่วยกันแก้ไขถึงคราวสุขสบายก็ไม่ตกอยู่ในความประมาท”

5. เพื่อเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารของทางราชการ จำเป็นจะต้องรับทราบอย่างทันทั่วถึงตรงไปตรงมา ยุคนี้เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร เรื่องราวต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ถ้าหากได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้องจะทำให้เราเข้าใจสถานการณ์ของบ้านเมืองไม่ถูกต้องและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาล้มเหลว ไม่ถูกต้อง

เนื่องจากในภาวะปัจจุบันคณะสงฆ์อำเภอคอยสะเก็ด มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนระหว่างบ้าน วัด และรัฐ ให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน แต่กลับพบว่าพระสงฆ์ในบางตำบลมีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา อาทิ ความขัดแย้งในการคัดเลือกผู้ใหญ่บ้าน หรือการคัดเลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอันเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น พระสงฆ์ที่ถูกกล่าวหาว่าเลือกสนับสนุนบางฝ่ายซึ่งบางฝ่ายที่ว่าก็ได้รับเลือกจากประชาชนจริงๆจึงเป็นที่มาของการตั้งคำถามว่าพระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมือง แต่ควรเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งเรื่องนี้ สุรพศ ทวีศักดิ์ (2554:25) ได้แสดงความคิดเห็นความเป็นกลางทางการเมืองของพระสงฆ์ จากผลงานวิจัยชื่อ ความคิดทางจริยธรรมกับการเลือกฝ่ายทางการเมืองในสังคมไทยปัจจุบัน (ศูนย์พุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สนับสนุนทุนวิจัย)ไว้ว่า ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พ.ศ.) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ตามมติและประกาศมหาเถรสมาคม (มส.) มีคำสั่งห้ามพระสงฆ์

ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเด็ดขาด และต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ส่วนเรื่องแสดงความคิดเห็นนั้นสามารถทำได้ แต่ต้องเป็นกลางและมีเหตุผลในการแสดงความเห็น อันที่จริงคำว่า “วางตัวเป็นกลางทางการเมือง” นั้น จำเป็นต้องพิจารณาอย่างจำแนกแยกแยะ จากการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัยดังกล่าว

ผู้วิจัยพบว่า “ความเป็นกลางทางการเมือง” ไม่ใช่หลักการตายตัวที่พระสงฆ์จำเป็นต้องยึดถือปฏิบัติในการแบ่งฝ่ายทางการเมืองในทุกกรณีเสมอไป เช่น ถ้าเป็น “การเมืองของนักการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง” หรือการเมืองในความหมายของการลงสมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่างๆ พระสงฆ์ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง ควรวางตัวเป็นกลาง แต่ถ้าเป็น “การเมืองของประชาชน” หรือการเมืองในความหมายของการปกป้องความเป็นธรรม หลักการประชาธิปไตย ชีวิตประชาชน การเรียกร้องสันติวิธี สันติภาพทางสังคม และ/หรือสันติภาพของโลก ตามหลักการทางพระพุทธวินัยแล้วพระสงฆ์ควรเข้าไปเกี่ยวข้องและแม้จำเป็นต้องเลือกฝ่ายก็ควรเลือก หากสามารถอธิบายได้ว่า การเลือกฝ่ายเช่นนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ความเป็นกลางทางการเมืองไม่ใช่ “การวางเฉย” แต่หมายถึงการแสดงบทบาทเป็นกลางในการวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งถูกชี้ผิดทุกฝ่ายอย่างเที่ยงธรรมและเท่าเทียม โดยยึดหลักการประชาธิปไตยข้อเท็จจริง และหลักสันติวิธีเป็นเกณฑ์ในการแสดงบทบาทดังกล่าว ซึ่งตรงจุดนี้เองเป็นส่วนหนึ่งที่พระสงฆ์จะต้องอาศัยภาวะความเป็นผู้นำ อธิบายความเป็นกลางทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงกระบวนการพัฒนาให้เป็นระบอบที่ประชาชนสามารถปกครองตนเอง ให้เกิดขึ้นในสังคมไทยโดยเริ่มจากท้องถิ่นคือประสานความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนและราชการเป็นไปในทิศทางเดียวกันพึ่งตนเองได้ จึงจะทำให้งานด้านการพัฒนาชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ได้

ในขณะที่บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะเก็ด มีความสำเร็จในการดำเนินการพัฒนา โดยการประสานงานร่วมกันของคณะสงฆ์ในระดับตำบล และระดับอำเภอ รวมทั้งภาครัฐ เพื่อจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1.กิจกรรมด้านพัฒนาจิตใจ จัดให้มีการอบรมค่ายคุณธรรม อบรมประชาชนประจำหมู่บ้าน อบรมประชาชนประจำตำบล ส่งพระภิกษุ-สามเณร เข้าไปสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียน จัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น มีกิจกรรมการฟังธรรมเทศนาในวันพระ และส่งเสริมให้มีประเพณีทำบุญตามประเพณีท้องถิ่นในวันสำคัญต่าง ๆ

2.กิจกรรมด้านการพัฒนาอาชีพ จัดให้มีการอบรม เรื่องการถนอมอาหาร การนวดฝ่าเท้า การตัดเย็บเสื้อผ้า การประดิษฐ์ดอกไม้เทียนหอม การทำอาหาร ช่างเชื่อม ช่างยนต์เล็ก ช่างไฟฟ้า ร่วมกับหน่วยงานองค์กรของรัฐ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาชุมชนอำเภอ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม จัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มจักสาน กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มแปรรูปอาหาร และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

3.กิจกรรมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมให้มีการตั้งชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน ตั้งกลุ่มเยาวชน กลุ่มยุวพุทธ กลุ่มหนุ่มสาวและกลุ่มคนนอนวัด จัดวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน มีกิจกรรมลานวัด ลานกีฬา ลานใจ ตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ศูนย์เด็กเล็กในวัด โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ตลอดจนถึงบูรณาการความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน

ให้สอดคล้องประสานกันอยู่สม่ำเสมอ

4.กิจกรรมที่หลากหลายในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลทุกตำบลดำเนินการดำเนินกิจกรรมโดยผ่าน โครงการต่าง ๆ ของเจ้าอาวาสในแต่ละวัดนั้น ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ปรากฏเป็นผลให้ประชาชนในแต่ละ

ชุมชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งในด้านอาชีพ ด้านคุณภาพชีวิต ตลอดจนด้านจิตใจ มีความสามัคคีในการจัดกิจกรรมร่วมกัน มีการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ทำให้ปัญหาด้านต่าง ๆ อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาด้านเยาวชน ปัญหาด้านผู้สูงอายุ เป็นต้น มีปริมาณน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับอำเภออื่น ๆ ตลอดจนเจ้าอาวาสได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น บทบาทเจ้าอาวาส ในอำเภอดอยสะเก็ด กลายเป็นแบบอย่างให้อำเภออื่น ๆ ดำเนินตามในหลาย ๆ กิจกรรม อาทิ กิจกรรมอบรมประชาชน โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการส่งพระภิกษุเข้าไปสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียน เป็นต้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ดนั้น พระสงฆ์ได้แสดงความเป็นผู้นำด้วยการนำมวลชนภายในตำบลให้ได้แสดงออกผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวมา ซึ่งบางอย่างเป็นนโยบายเชิงรุกที่องค์กรของรัฐทำได้ไม่ดีเท่าพระสงฆ์ ซึ่งต้องอาศัยการเสียสละทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ นั้นแสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญและเป็นความคาดหวังของชุมชนในการพัฒนาหลาย ๆ ด้าน ซึ่งที่ผ่านมาต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเช่น พระสงฆ์บางรูปไม่ได้แสดงความเป็นผู้นำในองค์กรและไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชน ทำให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรทำให้การพัฒนาชุมชนขาดความต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้นำในพัฒนาชุมชนว่าพระสงฆ์ใน

ตำบลเชิงดอย อำเภอคอยสะเก็ดนั้น มีรูปแบบ วิธีการ รวมถึงเทคนิคในการพัฒนาชุมชนอำเภอคอยสะเก็ดอย่างไร และรูปแบบวิธีการนั้นเป็นสิ่งที่ตรงกับความคิด ความต้องการ ของประชาชน อำเภอคอยสะเก็ดหรือไม่ อย่างไร โดยคาดว่า ผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนเด่นชัดขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ ตำบลเชิงดอย อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ ตำบลเชิงดอย อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล ในสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง แก่ตนเองและองค์กรสำหรับการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ ตำบลเชิงดอย อำเภอคอยสะเก็ด พร้อมทั้งตระหนักถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ ซึ่งสามารถ ดำเนินการพัฒนาสังคม ชุมชน ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมถึงยังก่อเกิดประโยชน์แก่ กลุ่มแม่บ้านในการสร้างอาชีพมีรายได้เสริม มีชมรมผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง เกิดการประสานงาน ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนและราชการที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา และยังสามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจต่อการพัฒนาชุมชนต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ตำบลเชิงดอย อำเภอคอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่

ด้านประชากร ประชากรในการศึกษานี้ คือพระสงฆ์ที่เป็นพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส จำนวน 10 รูป รองเจ้าอาวาส จำนวน 5 รูป พระธรรมทูตสายต่างประเทศ จำนวน 2 รูป ครูสอนพระปริยัติธรรม จำนวน 2 รูป ภาคประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและดูแลชุมชน 10 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ทั้งหมดจำนวน 30 รูป/คน

ด้านเนื้อหา ศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชน ของพระสงฆ์ตำบลเชิงดอย ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านการสงเคราะห์และอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น
2. ด้านการเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่าง วัด บ้าน และหน่วยงานราชการ
3. ด้านการเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า
4. ด้านการเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุข
5. ด้านการเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร

1.5 นิยามศัพท์

บทบาท หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรม การเข้าร่วมพัฒนา การให้คำปรึกษาสนับสนุนกิจกรรมของทางราชการเกี่ยวกับประชาธิปไตยหน้าที่ความรับผิดชอบตามสภาพที่แต่ละบุคคล แต่ละกลุ่มหรือแต่ละ

องค์กรที่มีอยู่

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ

ชุมชน หมายถึง กลุ่มชนในตำบลเชิงค้อย อำเภอค้อยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ ที่ร่วมกันในชุมชนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนเจริญขึ้น ดีขึ้น

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐ การทำการส่งเสริมชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่กำหนดไว้

พระสงฆ์ หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ในตำบลเชิงค้อย อำเภอค้อยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพระสงฆ์ที่ได้รับการบรรพชาอุปสมบทถูกต้องตามพระธรรมวินัย และถูกต้องตามกฎหมายเถรสมาคม

ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของพระสงฆ์และผู้นำชุมชนในการหลอมความแตกต่างทางด้านความคิดความสนใจ ความต้องการหรือพฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในองค์กรให้หันไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีศิลปะ ไม่มีความขัดแย้งในองค์กรอีกต่อไปในขณะใดขณะหนึ่งหรือในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้